

ABSTRAKT

Téma disertační práce bylo zvoleno na základě zjištění nedostatku dostupných informací a výzkumů, které by se zabývaly tím, jak se realizovala výchova k reprodukčnímu zdraví, zaváděná do základních škol v 90. letech, a jak (z pohledu jejich účastníků) naplnila očekávání, s nimiž byla implementována. Cílem předkládané disertační práce je na základě průzkumu dostupných pramenů, současných výzkumů a vlastního výzkumného šetření v oblasti výchovy k reprodukčnímu zdraví navrhnout další možné kroky vedoucí k rozvoji daného oboru a identifikovat témata vhodná pro další výzkum ve vytyčené oblasti.

V projektu je nabídnut pohled na danou problematiku optikou respondentů ze dvou zemí: z České republiky a ze Španělska – další evropské země, v níž byla výchova k reprodukčnímu zdraví zaváděna ve stejném období, avšak s odlišnými přístupy. Španělsko je země se silně katolickou tradicí, v České republice naproti tomu žije pouze nízký počet obyvatel s deklarovanou náboženskou příslušností (podle statistických údajů ČSÚ z roku 2021 má ČR jeden z nejnižších podílů občanů s náboženskou afiliací v Evropě).

Participantů výzkumného šetření jsou současní mladiství a mladí dospělí ve věku 15–26 let z České republiky a ze Španělska, kteří navštěvovali základní školu v době, kdy byla výchova k reprodukčnímu zdraví systematicky zaváděna do primárního vzdělávání. Záměrem bylo vyzkoumat, jak na základních školách probíhala realizace dané výchovy, jak o ní participantů smýšlejí a jak vnímají její případné dopady ve svém životě.

Pro dosažení cílů disertační práce došlo k využití několika metod výzkumu, a to včetně analýzy již existujících studií. Výsledky jsou kvantitativně a částečně také kvalitativně vyhodnoceny, přičemž k jejich následné prezentaci se přistupuje s důrazem na jejich význam pro současnou praxi výchovy k reprodukčnímu zdraví na základních školách. Za účelem sběru dat byl vytvořen a použit dotazník, který se zaměřuje na zkušenosti participantů s výchovou k reprodukčnímu zdraví během primárního vzdělávání, jejich postoje a vnímání dopadů výchovy ve vlastním životě. 6

K vyhodnocení dat je využito zejména kvantitativního přístupu, přičemž jsou na ně aplikovány statistické metody, jako je např. analýza korelací.

Výsledky empirického šetření ukázaly, že výchovu k reprodukčnímu zdraví na základních školách v České republice i ve Španělsku v současné době zkoumaná generace přijímá pozitivně. Respondenti si uvědomují důležitost této výchovy a registrují její pozitivní dopady na svůj život. Průzkum také identifikoval oblasti, kde je v dané výchově prostor pro zlepšení, a bylo by tak vhodné jim věnovat zvýšenou pozornost.

Jednou z těchto oblastí se ukázal být samotný obsah výchovy k reprodukčnímu zdraví. Výzkumná zjištění naznačují potřebu rozšíření učebních osnov tak, aby pokrývaly široké spektrum témat – mezi nimi například budování zdravých vztahů nebo problematiku genderové identity a sexuální orientace, a to s cílem poskytnout žákům komplexní porozumění lidské sexualitě a reprodukčnímu zdraví. Prostřednictvím začlenění širšího spektra témat, jako jsou například komunikační dovednosti, může daná výchova lépe připravit žáky na různé reálné situace a posílit jejich schopnost se na základě dostatečných informací uváženě rozhodovat.

Dále je třeba uzpůsobit formu, jakou se výchova k reprodukčnímu zdraví realizuje, současným potřebám žáků. Výzkum naznačuje požadavek po interaktivních a participativních výukových metodách, které aktivně zapojují žáky do procesu učení. To může zahrnovat využití informačních technologií, her, situačních simulací, skupinových diskusí a praktických scénářů, které podporují kritické myšlení a otevřený dialog a vedou k rozvoji klíčových životních dovedností.

Výsledky výzkumu mohou přispět ke zlepšení implementace výchovy k reprodukčnímu zdraví na základních školách poznatky významnými pro koncipování aktuálního kurikula v oblasti „Člověk, jeho zdraví a bezpečí“ revidovaných rámcových vzdělávacích programů v České republice.

Klíčová slova: sexuální výchova, základní škola, vyučující, rodiče, reprodukční zdraví, výchova ke zdraví